

BILAGSOVERSIGT

Bilag 1. Tværfaglig arbejdsgruppe, videnskabelig følgegruppe og vejledergruppe	193
Bilag 2. Oversigt over projektets sponsorer.	195
Bilag 3. Hjerterehabiliteringsteamet	196
Bilag 4. Forfatterliste	197
Bilag 5. Bilag og værktøjer tilgængelig på hjemmesiden	199
Ordliste	203

TVÆRFAGLIG ARBEJDSGRUPPE, VIDENSKABELIG FØLGEGRUPPE OG VEJLEDERGRUPPE

Intern tværfaglig følgegruppe 1997

Overlæge Bjarne Sigurd

1. Reservelæge Søren Højbjerg

Reservelæge Ann-Dorthe Zwisler

Klinisk oversygeplejerske Leif Degn

Afdelingssygeplejerske Agnete Lou

Afdelingssygeplejerske Kirsten Jeppe

Afdelingssygeplejerske Camilla Fabricius

Projektsygeplejerske Jeanette Larsen

Projektsygeplejerske Lone Schou

Fysioterapeut Trine M. Carstensen

Fysioterapeut Claus Bull Andersen

Ledende fysioterapeut Birgit Mathiasen

Diætist Tine Bjerre Christensen

Socialrådgiver Anne Ahlgreen

Sekretær Kirsten Ravn

Praksiskoordinator Karsten Kihl

Professor Lars Iversen

Videnskabelig følgegruppe

Klinikchef Jørgen Fischer Hansen, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital

Overlæge Bjarne Sigurd, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital

Forskningsleder, statistiker Mette Madsen, Statens Institut for Folkesundhed

Kontorchef, professor Lars Iversen, Ribe Amt

Statistiker Henrik Brønnum-Hansen, Statens Institut for Folkesundhed

Klinisk oversygeplejerske Leif Degn, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital

Lektor Lars Bo Andersen, Institut for Idræt, Københavns Universitet

Lektor Peter Marckmann, Institut for Human Ernæring, Landbohøjskolen

Læge Troels Thomsen, Center for Sygdomsforebyggelse, Glostrup

Konsulent Pia Bruun Madsen, Center for evaluering og medicinsk teknologivurdering

Overlæge Hanne Tønnesen, Klinisk Enhed for Sygdomsforebyggelse, Bispebjerg Hospital

Økonom Jacob Kjellberg Christensen, DSI Institut for Sundhedsvæsen

Seniorforsker Lis Wagner, Universitetshospitalernes Center for Sygepleje-
og omsorgsforskning, RH

Økonomichef Stefan Hochstrasser, Bispebjerg Hospital

Vejledergruppe

Vejleder for hovedstudiet og ph.d.studium om hjerterehabilitering ved læge Ann-Dorthe Zwisler

Klinikchef Jørgen Fischer Hansen, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital

Overlæge Bjarne Sigurd, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital

Kontorchef, professor Lars Iversen, Ribe Amt

Forskningsleder, statistiker Mette Madsen, Statens Institut for Folkesundhed

Statistiker Henrik Brønnum-Hansen, Statens Institut for Folkesundhed

Vejleder for ph.d.studium om diabetes ved læge Anne Merete Boas Soja

Forskningsleder, statistiker Mette Madsen, Statens Institut for Folkesundhed

Overlæge Eva Hommel, Steno Diabetes Center, Gentofte

Overlæge Thomas Melchior, Kardiologisk Afdeling, Roskilde Amtssygehus

OVERSIGT OVER PROJEKTETS SPONSORER

Ekstern støtte

H:S Forskningspulje
Forskerakademiet
Hjerteforeningen
Apotekerfonden af 1991
Hovedstadens sabbatorning for overlæger
Villadsen Family Foundation
Indenrigs- og sundhedsministeriet
Københavns Kommune
Eva og Henry Frænkels Mindefond
Sundhedsstyrelsens MTV-pulje
Murermeister LP Christensens Fond
Dyrenes Beskyttelses Forsøgsdyrspris
Bristol Myers Squibb
Merck Sharp & Dohme
Astra Zenica

Intern støtte fra Bispebjerg Hospital

Direktionen
Kardiologisk Klinik Y
Medicinsk Center
Reumatologisk Klinik H
Klinisk Enhed for Sygdomsforebyggelse
Den interne forebyggelsespulje

Bilag 3

HJERTEREHABILITERINGSTEAMET

(oktober 1999 til marts 2003)

Læger	Stilling/kvalifikationer	Tidsperiode
Bjarne Sigurd	Projektansvarlig overlæge	1999 - 2003
Ann-Dorthe Zwisler	Projektleder/læge/ph.d. stud./ rygestopinstruktør	1999 - 2003
Sadollah Abedini	Læge	2000 - 2001
Jon Appel	Læge/ph.d. stud.	2000 - 2001
Marianne Frederiksen	Projektleder/1.res.læge/master.stud.	2001 - 2003
Hanne Rasmusen	Læge/ph.d.	2002 - 2003
Anne Merete Boas Soja	Læge/ph.d. stud.	2001 - 2003
Sygeplejersker		
Lone Schou	Projektleder/kardiologisk sygeplejerske/ rygestopinstruktør/stud.scient.soc.	1999 - 2003
Jeanette Larsen	Kardiologisk sygeplejerske/ rygestopinstruktør	1999 - 2002
Lene Thuesen	Kardiologisk sygeplejerske	1999 - 2003
Lone Brunse	Kardiologisk sygeplejerske/ rygestopinstruktør/hjertestopinstruktør/ MPK-stud.	2000 - 2003
Gitte Harboe	Kardiologisk sygeplejerske	2001 - 2002
Malene Ejlersen	Kardiologisk sygeplejerske/ rygestopinstruktør	2003
Fysioterapeuter		
Thomas Hvass Villadsen	Fysioterapeut	1999 - 2003
John B. Kristensen	Fysioterapeut	2002 - 2003
Diætister		
Tine Bjerre Christensen	Klinisk diætist	1999 - 2000
Inger Bols Jeppesen	Klinisk diætist	2000 - 2002
Mette Dupont	Klinisk diætist	2002 - 2003
Pernille Østergaard	Klinisk diætist	2003
Socialrådgivere		
Else Krag	Socialrådgiver	1999 - 2002
Dorete Gad	Socialrådgiver	2003
Sekretærer		
Pernille Kriegsbaum	Lægeseekretær/IT-superbruger	1999 - 2003
Marian Olsen	Receptionist/sygeplejesekretær/ sygehjælper	2002 - 2003
Andet personale		
Simon Serbian	Studentermedhjælp/stud. med.	1999 - 2001
Peter Gørtz	Studentermedhjælp/stud. med.	2001 - 2003
Eva Margrethe Holst	Studentermedhjælp/stud. med./ scolar stud.	2001 - 2003-
Maria Drewes Nielsen	Studentermedhjælp/sygepleje stud.	2001 - 2002
Ann-Katrine Madsen	Studentermedhjælp/stud. med.	2002 - 2003
Anja Nissen	Studentermedhjælp/stud. med.	2002 - 2003
Lotte Vind Sørensen	Redaktør/mag.art.	2003

FORFATTERLISTE

(alfabetisk rækkefølge)

Birket-Smith, Morten

Overlæge, Liaisonpsykiatrisk afsnit, Afdeling E, Bispebjerg Hospital.

Mail: mbs01@bbh.hosp.dk

Brunse, Lone Kjems

Kardiologisk sygeplejerske, MPK-stud, Hjerterehabiliteringen, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital.

Mail: lb07@bbh.hosp.dk

Ejlertsen, Malene

Kardiologisk sygeplejerske, Hjerterehabiliteringen, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital.

Mail: me10@bbh.hosp.dk

Frederiksen, Marianne

1. reservelæge, speciallæge i intern medicin, Master.stud., Hjerterehabiliteringen, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg hospital.

Mail: egakiri@dadlnet.dk

Jeppesen, Inger Bols

Klinisk diætist, Hjerterehabiliteringen, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital.

Privatpraktiserende, Hørsholm/Amager.

Mail: bachbols@tiscali.dk

Kriegsbaum, Pernille

Lægeseekretær, Hjerterehabiliteringen, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital.

Mail: pk01@bbh.hosp.dk

Kristensen, John

Fysioterapeut, Hjerterehabiliteringen, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital.

Mail: mrjohnk@sport.dk

Larsen, Jeannette

Kardiologisk sygeplejerske, Bristol-myers Squibb, Denmark.

Mail: jeannette.larsen@bms.com

Schou, Lone

Kardiologisk sygeplejerske, stud.scient.soc., Klinisk Enhed for Sygdomsforebyggelse, Bispebjerg Hospital.

Mail: ls28@bbh.hosp.dk

Soja, Anne Merete Boas

Læge, ph.d. stud., Hjerterehabiliteringen, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital.

Mail: ams02@bbh.hosp.dk

Sørensen, Lotte Vind

Mag. art., Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital og Statens Institut for Folkesundhed.

Mail: lvs@niph.dk

Villadsen, Thomas Hvass

Fysioterapeut, Hjerterehabiliteringen, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital.

Mail: thv01@bbh.hosp.dk

Zwisler, Ann-Dorthe Olsen

Projektleder, Læge, ph.d. stud., Hjerterehabiliteringen, Kardiologisk klinik Y, Bispebjerg Hospital og Statens Institut for Folkesundhed.

Mail: ado@niph.dk

BILAG OG VÆRKTØJER TILGÆNGELIGE PÅ HJEMMESIDEN

På hjemmesiden findes links til relevante hjemmesider om hjerterehabilitering.

ARBEJDSMETODE

Tilrettelæggelse af det individuelle forløb

Velkomstbrev

Pjecer

Interviewguide til individuel samtale med læge

Interviewguide til individuel samtale med fysioterapeut

Interviewguide til individuel samtale med diætist

Interviewguide til individuel samtale med sygeplejerske

Patientoverblik – arbejdspapir for sygeplejersken

Mødekort til intensivt 6 ugers forløb

Filmstumper og billedmateriale

Patientundervisning

Undervisningsprogrammer til de enkelte undervisningsgange

Oversigt over hjertemøderne

Fysisk træning

Intern procedure for funktionstest på ergometercykel

Evalueringskalaer til individuel evaluering

Interviewguide til opfølgende samtaler med fysioterapeut

Støtte til kostomlægning

Aftaleskema for vægttab

Instruks for screening af patienter med risiko for underernæring

Oversigt over medicin med kendt indflydelse på kost og ernæring

Støtte til rygestop

Interviewguide for rygeanamnese

Fagerstrøms test

Balanceskema

Rygestopskema

Instruks for kuliltemåling

Rygestopdiplomer

Psykosocial støtte

Registreringsskema ved akut henvendelse
Screeningsskema for angst og depression
Uddrag fra aktivitetsmappen
Regler for tilskudsordning til medicin

Systematisk risikofaktorkontrol og -opfølgning

Interviewguide til opfølgende lægesamtale
Interviewguide til 12 måneders afsluttende lægesamtale
Oversigt over rutineblodprøver
Retningslinjer for henvisning til invasiv udredning og behandling
Afdelingens instruks for medicinsk behandling
Særlige forhold hos PCI-patienter
Særlige forhold hos CABG-opererede
Særlige forhold hos ICD-bærere
Særlige forhold hos CHF-patienter

Diabetes mellitus

Interviewguide for diabetessamtale hos lægen
Interviewguide for diabetessamtale hos sygeplejersken
Beskrivelse af OGTT-proceduren
Patientvejledning for glukosebelastning
Beskrivelse af paraklinisk undersøgelse af diabetespatienter
Blodsuktermålinger
Instruks for insulinopstart
Patientvejledning for insulinopstart
Undervisningsprogram til diabetesmøderne

Tværfaglig organisering og arbejdstilrettelæggelse

Funktionsbeskrivelser
Arbejdsplan og arbejdsplansbeskrivelse
Instruks for avanceret hjertestopbehandling
Medicinfortegnelse over medicin i Hjerterehabiliteringen
EPJ og andre computerbaserede støtteprogrammer

STUDIERELATERET MATERIALE

Bred evalueringsmodel
Videnskabelig følgegruppe
Sponsorer
Budget
Protokol for DANREHAB-studiet
Inklusions- og eksklusionskriterier
Litteraturldatabase

Registreringsskemaer og spørgeskemaer
Publiceringsliste
Mundtlig formidling (foredrag og undervisning)
Pressedækning
Besøg i Hjerterehabiteringen
Filmstumper og billedmateriale

PUBLIKATIONER

Opdateres løbende

Rapporter og bøger (pdf-format)

Olsen AD, Degn L, Sigurd B.

Hjerterehabitering og forebyggelse på Bispebjerg Hospital. 1997.

Zwisler ADO. DANREHAB-studiet.

Efterbehandlingstilbud til patienter udskrevet fra en hjerteafdeling. Status.

Bispebjerg Hospital og Statens Institut for Folkesundhed. 2002.

Zwisler ADO, Schou L, Vind-Sørensen L.

Hjerterehabitering – Rationale, arbejdsmetode og erfaringer fra Bispebjerg Hospital.

Zwisler ADO, Schou L, Vind-Sørensen L, editors.

København, Bispebjerg Hospital og Statens Institut for Folkesundhed. 2003.

Cardiac Rehabilitation – Rationale, working methods and clinical experiences from Bispebjerg Hospital. Zwisler ADO, Schou L, Vind-Sørensen L, editors.

Copenhagen, Denmark, Bispebjerg Hospital og National Institute of Public Health. 2003.

ORDLISTE

Aerob træning:	Iltkrævende træning, konditionstræning. Modsat anaerob træning, styrketræning.
AMI:	Akut Myokardie Infarkt. Blodprop i hjertet.
Angina pectoris:	Hjertekrampe. Anfaldsvis knugende smerte med eventuel udstråling til venstre arm. Kan opstå i hvile (ustabil) eller ved fysisk og psykisk anstrengelse (stabil).
Ankel-brachial indexmåling:	Forholdet mellem det systoliske blodtryk målt på ankelniveau delt med det systoliske blodtryk på samsidige overarm. Hvis indeks findes mindre end 0,85, tyder dette på betydende iskæmi til underekstremiteterne, der ikke nødvendigvis behøver at være symptomgivende.
Arteriel hypertension:	Forhøjet tryk i det systemiske kredsløb, som ikke må overstige 140/90 mmHg.
Arteriosklerotisk stigmatisering:	I hvor høj grad arteriosklerosen findes udbredt.
Apoplexia cerebri:	Slagtilfælde i form af en blodprop i hjernen (infarctus cerebri) eller en blødning i hjernen (haemorrhagia cerebri).
Autonom neuropati:	Påvirkning af kroppens autonome (selvstyrende) nervesystem.
Ballonudvidelse (PTCA/PCI):	Mekanisk udvidelse af et forsnævret hjertekar med et kateter, som indføres via et større kar som oftest fra lysken eller fra en pulsåre på underarmen.
Beat-to-beat variation:	Beregning af variationen i hjerterefrekvensen ud fra hjertekardiogram ved aflæsning af den største og den mindste afstand mellem hjerteslagene.

By-pass operation:	Aflastende, revaskularisering ved hjælp af kar (graft) udtaget andetsteds i kroppen, der indsys som omløb direkte på koronarkarrene uden om forsnævringerne med henblik på opretholdelse af blod- og iltforsyningen til hjertevævet.
BMI:	Body Mass Index (vægt (kg) / højde). Normalværdi mellem 20-25.
CCS:	Canadian Cardiovascular Society. Klassifikation af symptomer på angina pectoris. CCS klasse 0: ingen symptomer, CCS klasse IV: svære symptomer i hvile.
Claudicatio intermittens:	Smerter i benene på grund af kredsløbsforstyrrelser. Forkalkede arterier i underkølestremite-terne. Anvendt benævnelse er ofte ”vindueskiggersyndrom”, som relateres til de hyppige pauser under gang, en klassisk patient med claudicatio intermittens må gøre.
Kuliltemåling:	Måling af kulilte i udåndingsluften.
Ejection Fraction (EF):	Uddrivningsfraktion. Den blodmængde, der drives ud i det systemiske kredsløb under systolen (når hjertet trækker sig sammen). Normalværdi 55-70%.
Fedtenergi procent:	Udtryk for hvor stor en del af energien i vores føde der stammer fra fedt.
Føling:	Benævnelse for karakteristiske symptomer på for lavt blodsukker i form af øget svedtendens, vredladdenhed, fjernhed og bevidstløshed. Opstår oftest ved blodsukkerværdier < 3,0 mmol/l, men hos sukkersyge patienter, der længe har gået med meget højere blodsukkerværdier, kan føling opleves ved højere blodsukkerværdier.
Gangræn:	Koldbrand. Truet væv grundet kompromitteret iltforsyning.
Glomerulær skade:	Utæthed i nyrevævet kapillærslynger (karnøgler).

Graftudtagelse:	Udtagelse af et stykke kar (vene eller arterie), som kan anvendes som anastomose mellem to kar eller mellem to steder på samme kar.
HDL:	High Density Lipid, lipidpartikel, der transporterer bl.a. kolesterol væk fra blodbanen. Ofte benævnt som "det Herlige kolesterol".
Hyperglykæmi:	For højt blodsukker.
ICD-implantation:	Indoperering af en IntraCardiac Device, hvor ICD-enheden ved en mindre operation placeres i en muskellomme højt på brystet fortil med afgang af ledninger til hjertets hovedkammer på højre side.
Hjertesvigt:	Nedsat hjertepumpefunktion, hjerteinsufficiens. Klinisk syndrom med nedsat funktion af hjertet, som ikke er i stand til at viderebefordre den mængde blod, som det modtager. Det fører til nedsat minutvolumen, nedsat iltforsyning til organer og muskler og stase/ødemer i lunger, lever og perifert. De kliniske symptomer er bl.a. træthed og åndenød.
IFG:	Impaired Fasting Glucose. Fastende blodsukker mellem 6,1 og 6,9 mmol/l men med normal 2-timers værdi ved en oral glucose tolerans test (en kapillærblodsværdi < 7,8 mmol/l).
IGT:	Impaired Glucose Tolerance. Forhøjet 2-timersværdi ved en oral glucose tolerans test med blodsukkerværdier målt på kapillærblod beliggende mellem 7,8-11,0 mmol/l.
IHD:	Iskæmisk hjertesygdom. Iltmangel i væv, her hjertets væv, oftest grundet forkalkning og/eller karspasmer.
Invasiv:	Begrebet refererer i medicinsk kardiologisk sammenhæng til behandling med et kateter, som indføres via et kar.
Kargebeter:	Område af kar inklusiv kapillærer som forsyner et vævsområde.

Kapillær respons:	Fyldningshastigheden af kapillærene efter slip af induceret tryk.
KOL/COLD:	Kronisk Obstruktiv Lungelidelse (KOL). Chronic Obstructive Lung Disease. Kronisk bronkitis, ofte grundet rygning (rygerlunger).
LDL:	Low Density Lipid, Lipidpartikel der indeholder relativt store mængder kolesterol, og som transporterer kolesterol fra leveren ud til organerne. Ofte benævnt som "det Lede kolesterol".
Makrovaskulære komplikationer:	Komplikationer relateret til sygdom. Påvirkning af kroppens større kar, oftest på grund af åreforkalkning, som resulterer i f.eks. hjerte- og karsygdom og underekstremitets-iskæmi.
Mikroalbuminuri:	Udskillelse af æggehviteproteiner i urinen i størrelsesordenen > 30-300 mg/24 timer.
Mikrovaskulære komplikationer:	Komplikationer relateret til sygdom. Påvirkning af kroppens mindre/små kar, oftest på grund af åreforkalkning, som resulterer i f.eks. nefropati og retinopati.
MUFA:	MonoUnsaturated Fatty Acids. Findes overvejende i raps og olivenolie.
Nefropati:	Nyrepåvirkning i form af vedvarende udskillelse af protein i flere prøver. Senere kan der opstå forhøjede nyretal og begyndende nyresvigt.
Nikotinsubstitution:	Nikotinerstatning. Anvendes for at mindske abstinenser ved rygeafvænnning.
Nitroglycerin:	Medicin der udvider blodårerne, bl.a. koronar-karrene, bruges ved hjertekramper.
NYHA I-VI:	New York Heart Association I-VI. Gradinddeling af symptomer på hjerteinsufficiens. Grad I: ingen symptomer, grad VI: symptomer i hvile.

OGTT:	Oral Glukose Tolerans Test, sukkerbelastnings test. Test til undersøgelse for tilstande som sukkersyge, IGT og IFG.
Parakliniske parametre:	Undersøgelsesresultater, som stammer fra f.eks. røntgen-, kliniske, biokemiske og klinisk fysiologiske afdelinger.
Perifer neuropati:	Påvirkning af nerver, oftest med symptomer fra tæerne i form af føleforstyrrelser og ændret vibrations- og smertesans. Ses særligt hos patienter med sukkersyge.
Polyfarmaci:	Behandling med flere medikamenter samtidigt.
Postmenopausal status:	Tilstand efter overgangsalderen hos kvinder med ophør af menstruationscyklus.
PUFA:	Poly Unsaturated Fatty Acids. Findes overvejende i fed fisk, nødder og visse olier.
Randomisering:	Tilfældig fordeling ved lodtrækning. Anvendes ved sammenligning af forskellige behandlinger (lodtrækningsforsøg).
Retinopati:	Påvirkning af øjets nethinde bl.a. i form af småblødninger, stive kar og karnydannelser. Ses særligt hos patienter med sukkersyge.
Risikofaktorer:	En faktor, der har en ugunstig indvirkning/indflydelse på en bestemt sygdom.
Risikopatient:	En patient, der i hjertemæssig sammenhæng har 3 eller flere risikofaktorer.
Symptomlimiterende:	Begrænsning af symptomer. Her refereres især til standsning af cykeltest ved opståen af symptomer (træthed i benene, angina pectoris).
TCI:	Transitorisk Cerebral Iskæmi. Kortvarig iltmangel til områder af hjernen med svind af symptomer inden for 24 timer, oftest grundet små blodpropper der opløses igen.
Thorax:	Brystkasse.

Triglycerider:

Fedtstoffer i blodet.

Vasokonstriktion:

Sammentrækning af blodkar.